

SADRŽAJ

UVOD

I. NAZIV I PREDMET UVODA U PRAVO	2
II. NASTANAK I RAZVOJ UVODA U PRAVO	6
1. Institucije i Uvod u pravo	10
III. ODNOS UVODA U PRAVO I DRUGIH PRAVNIH I DRUŠTVENIH NAUKA.....	11
IV. METOD UVODA U PRAVO	12
1. Pojam metoda	12
2. Vrste metoda	13

PRVI DEO

PRAVNA NAUKA

I. DRŽAVA, PRAVO I PRAVNA NAUKA	23
II. PRAVNE NAUKE I NJIHOVA PODELA	25
III. JURISPRUDENCIJA, TEORIJA PRAVA I FILOZOFIJA PRAVA.....	27

DRUGI DEO

DRUŠTVO, DRŽAVA I PRAVO

I. DRUŠTVENE PROMENE	31
1. Evolucija	31
2. Revolucija	33
II. ODNOS DRŽAVE I PRAVA	34
1. Uloga države u stvaranju i primeni prava	34
2. Uloga prava u organizovanju i funkcionisanju države	36
3. Načelo hijerarhije u državi i pravu	37

TREĆI DEO

DRŽAVA

I. NASTANAK I POJAM DRŽAVE	40
1. Ime države	40
2. Shvatanja o nastanku i razvoju države	40
3. Funkcije države	45
4. Država kao društvena organizacija i društvena zajednica	45
5. Pojam države	46
6. Kratka napomena o državi XXI veka	48
II. ELEMENTI DRŽAVE.....	49
1. Teritorija	49
2. Vlast	51
2. 1. Suverenost	56

2. 1. 1. Teorijska shvatanja suverenosti	56
2. 1. 2. Državna suverenost	61
2. 1. 3. Narodna i nacionalna suverenost	63
2. 1. 4. Suverenost u savremenim procesima	64
3. Stanovništvo	65
III. DRŽAVNA ORGANIZACIJA	67
1. Pojam državne organizacije	67
2. Elementi državne organizacije	69
3. Značaj državne organizacije	71
4. Državni organ	72
4. 1. Pojam državnog organa	72
4. 2. Elementi i obeležja državnog organa	73
4. 3. Vrste državnih organa	76
IV. DRŽAVNI OBLICI	80
1. Pojam i vrste državnih oblika	80
2. Oblik vladavine	81
2. 1. Monarhija	82
2. 2. Republika	84
3. Oblik političkog poretka	86
3. 1. Demokracija	86
3. 1. 1. Posredna i neposredna demokracija	88
3. 2. Autokracija	92
4. Oblik državnog uređenja	94
4. 1. Centralizacija, decentralizacija, autonomija i lokalna samouprava	94
4. 2. Prosta država	99
4. 3. Složena država	101
4. 3. 1. Federacija	102
4. 3. 2. Konfederacija	104
4. 3. 3. Stvame zajednice	105
5. Oblik državne vlasti	107
5. 1. Načelo podele vlasti	111
5. 1. 1. Predsednički sistem	114
5. 1. 2. Parlamentarni sistem	116
5. 1. 3. Mešoviti	118
5. 2. Načelo jedinstva vlasti	120
5. 2. 1. Konventski sistem	121
6. Policijska i pravna država	123

ČETVRTI DEO

PRAVO

I. NASTANAK I POJAM PRAVA	126
---------------------------------	-----

1. Problemi u definisanju prava	126
2. Pravo kao norma i pravo kao fakt.....	130
3. Pravo kao jezički proces.....	131
4. Pravo kao vrednost	131
5. Pojam prava	135
II. DRUŠTVENE NORME.....	138
1. Pojam društvene norme	138
2. Elementi društvene norme	139
3. Prirodni zakoni.....	140
4. Norma i društvena stvarnost	142
5. Vrste društvenih normi	143
5. 1. Tehničke norme	144
5. 2. Podela društvenih normi prema sankciji	145
5. 3. Običaj.....	147
5. 4. Moral	148
5. 5. Norme društvenih organizacija	150
II. PRAVNA NORMA	151
1. Pojam pravne norme	151
2. Elementi (delovi) pravne norme	154
2. 1. Pretpostavka (hipoteza) dispozicije	155
2. 2. Dispozicija	156
2. 2. 1. Pojam dispozicije.....	156
2. 2. 2. Vrste dispozicija	157
2. 3. Pretpostavka (hipoteza) sankcije	161
2. 4. Sankcija	166
2. 4. 1. Pojam sankcije	166
2. 4. 2. Vrste sankcija	169
3. Vrste pravnih normi	170
4. Povezivanje (hijerarhija) pravnih normi	172
IV. IZVORI PRAVA.....	173
1. Pojam izvora prava.....	173
2. Vrste formalnih izvora prava.....	175
V. PRAVNI AKT.....	179
1. Pojam pravnog akta	179
2. Odnos između psihičkog akta i njegove materijalizacije	181
3. Elementi pravnog akta.....	182
3. 1. Oblik (forma) pravnog akta	182
3. 2. Sadržina (materija) pravnog akta	184
4. Donošenje pravnog akta	185
5. Vrste pravnih akata	186
6. Opšti pravni akti.....	186
6. 1. Ustav.....	187

6. 2. Zakon	193
6. 2. 1. Zakonik (kodeks) i kodifikacija.....	198
6. 2. 2. Drugi opšti akti zakonodavnog organa	200
6. 3. Uredbe i drugi podzakonski akti državnih organa	201
6. 4. Statut i drugi opšti akti opština	201
6. 5. Opšti akti društvenih organizacija	202
6. 6. Ugovori.....	203
7. Pojedinačni pravni akti	204
7. 1. Upravni akt	205
7. 2. Sudski akt	206
7. 3. Pravni posao	208
VI. PRAVNI ODNOS	208
1. Pojam pravnog odnosa	208
2. Elementi (delovi) pravnog odnosa.....	210
2. 1. Subjekt prava, pojam i vrste.....	210
2. 1. 1. Fizičko lice.....	211
2. 2. 2. Pravno lice.....	215
2. 2. 3. Zastupnik.....	218
2. 2. Pravno ovlašćenje.....	219
2. 2. 1. Subjektivno pravo.....	220
2. 2. 2. Nadležnost	223
2. 3. Pravna obaveza	224
2. 4. Objekt prava.....	225
3. Pravno stanje (status, situacija)	226
4. Nastanak, menjanje i prestanak pravnih odnosa	226
5. Pravna činjenica	228
6. Zastarelost i održaj	229
VII. PRIMENA PRAVA	229
1. Pojam i značaj primene prava	229
2. Pozitivno pravo	232
3. Važenje prava (pravne norme).....	233
4. Nepoznavanje pravne norme	239
5. Proces primene pravne norme	240
6. Dokazi, pretpostavke i fikcije	241
7. Materijalni akti	243
VIII. ZAKONITOST	244
1. Pojam i značaj zakonitosti	244
2. Pravna snaga pravnog akta	247
3. Pravna sredstva	249
4. Sankcije zbog nezakonitosti akata	251
5. Pravnosnažnost.....	252
6. Izvršnost	253

IX. TUMAČENJE PRAVA	254
1. Pojam, predmet i značaj tumačenja prava	254
2. Vrste tumača prava	256
2. 1. Tumačenje državnih organa	256
2. 2. Tumačenje nedržavnih subjekata	257
2. 3. Naučno (doktrinarno) tumačenje	258
3. Sredstva tumačenja prava	259
4. Jezičko tumačenje	260
4. 1. Ekstenzivno i restriktivno tumačenje	262
4. 2. Slobodno i vezano tumačenje	263
4. 3. Subjektivno i objektivno tumačenje	263
4. 4. Statičko i evolucionističko tumačenje	264
5. Logičko tumačenje	264
5. 1. Analogija	266
5. 2. Argumentum a contrario (razlog suprotnosti)	267
5. 3. Argumentum a maiori ad minus (Zaključivanje od većeg ka manjem)	268
5. 4. Argumentum a minori ad maius (Zaključivanje od manjeg ka većem)	268
5. 5. Usko tumačenje izuzetaka (Edžceptiones non sunt edžtendendae)	326
6. Sistematsko tumačenje	269
7. Istorijsko tumačenje	270
8. Ciljno (teleološko) tumačenje	270
X. SISTEM PRAVA	272
1. Pojam i značaj sistema prava	272
2. Elementi (delovi) sistema prava	273
2. 1. Pravna ustanova	274
2. 2. Pravna grana	274
2. 3. Pravna oblast	275
XI. VELIKI PRAVNI SISTEMI	279
1. Pojam i obeležja velikih pravnih sistema	279
2. Klasifikacija velikih pravnih sistema	282

PETI DEO

TEORIJE O PRAVU

I. RAZNA GLEDIŠTA O PRAVU	287
II. ANTIČKA GLEDIŠTA O PRAVU	287
III. SREDNJEVEKOVNA GLEDIŠTA O PRAVU	290
IV. NOVOVEKOVNA GLEDIŠTA O PRAVU	293
1. Prirodno-pravna teorija	294
2. Istorijsko-pravna škola	297

3. Imperativna teorija prava.....	299
4. Psihološke teorije	301
5. Sociološke teorije	302
6. Dogmatičko-normativističke teorije.....	303
7. Radbruhova teorija prava	305
8. Pravni fakticizam	306
9. Integralna teorija o pravu.....	308

DODATAK

I. LJUDSKA PRAVA	311
1. Pojam i idejni razvoj	311
2. Pravna zaštita ljudskih prava.....	313
II. O RAZLICIMA IZMEĐU PRIRODNOG I POZITIVNOG PRAVA	316
1. Prirodno pravo.....	316
2. Pozitivno pravo.....	319

NAJVAŽNIJA LITERATURA	321
-----------------------------	-----